

Сталінські КАДРИ

ОРГАН ПАРТКОМУ, РЕКТОРАТУ, КОМІТЕТУ ЛКСМУ,
ПРОФКОМУ І МІСЦЕВКОМУ ХАРКІВСЬКОГО
ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ О. М. ГОРЬКОГО

№ 3 (799)

Понеділок, 24 січня 1955 р.

Ціна 20 к.

ВИСОКЕ ПОКЛИКАННЯ АГІТАТОРА

В нашій країні розгортається підготовка до виборів у Верховній Раді республік і у місцеві органи влади.

Кандидатами у депутати радянських людей назвали керівників Комуністичної партії і Радянського уряду, передовиків сільського господарства і новаторів промисловості, видатних вчених і діячів культури, воїнів Радянської Армії.

Відбулися передвиборні збори і в нашому університеті. З великим піднесенням збори вусунули кандидатами у депутати Верховної Ради УРСР першого заступника Голови Ради Міністрів СРСР і Міністра закордонних справ СРСР Вячеслава Михайловича Молотова і секретаря Центрального Комітету Комуністичної партії України Миколу Вікторовича Подгорного.

Кандидатом у депутати Харківської обласної Ради колективів університету одностайно висунув ректора університету, видатного радянського вченого-біохіміка, заслуженого діяча науки, дійсного члена АН УРСР, професора Івана Миколайовича Буланкіна.

В міру розгортання виборчої кампанії все більш гаряча пора настає для наших агітаторів. Розповіді біографії кандидатів, ознайомити кожного громадянина з нашим виборчим законом, роз'яснити принципи Радянської Конституції, політику Комуністичної партії, спрямовану на дальше зростання економічної могутності країни, на забезпечення матеріальних і культурних потреб радянських людей — це почесний обов'язок агітатора.

Агітатор розповів виборцям про непорушний союз робітничого класу і селянства — основу могутності нашої держави, постійно зміцнювати який заповідав нам великий Ленін.

Агітатор закличе виборців свято берегти і зміцнювати дружбу народів нашої країни, закличе трудящих ще тісніше згуртуватися навколо рідної Комуністичної партії і любимого Радянського уряду.

Наші агітатори не можуть скаргитися на відсутність матеріалу. Саме життя, яке бурхливо кипить навколо нас, дає йому безліч хвилюючих фактів. Навіть зразу і не охопиш усього того, що волею партії, силами радянського народу здійснюється в нашій країні. Коротко про це можна сказати так: **країна йде до комунізму.**

Але не тільки словом повинен діяти агітатор. Його обов'язок

чуйно підійти до кожного громадянина, поцікавитися його життям, допомогти йому, якщо така допомога потрібна.

Після минулих виборів до редакції нашої газети надійшов лист 77-річної жінки — інваліда С. Л. Мікуліської. В цьому листі з почуттям глибокої подяки стара жінка розповідала про те, як наші агітатори т.т. Л. Коряк та І. Аврамова допомогли їй в дуже важливій для неї справі. Довідавшись, що тов. Мікуліська вже давно не виходить з дому через хворобу, і їй потрібна негайна консультація окуліста, агітатори влаштували таку консультацію на дому.

Не треба пояснювати того, що т.т. Л. Коряк та І. Аврамова поступили, як справжні радянські люди. Цей благородний вчинок агітаторів зробив більше, ніж будь-яка бесіда, бо вони показали на практиці, як у нас піклуються про кожного радянську людину.

Агітатор! Скільки довіря і пошани в цьому слові! І, дійсно, у виборчій кампанії агітатор — центральна фігура. Це саме він, безпосередньо спілкуючись з виборцями, веде виборчу кампанію, але йому треба допомогти в його почесній і благородній справі.

Недостатньо уваги роботі агітаторів в минулу виборчу кампанію приділяв місцевий комітет (голова т. Ю. М. Прокудін) і профком (голова т. Г. Бабенко). А саме вони повинні допомагати агітаторам у влаштуванні для виборців різних міроприємств.

Як місцевком, так і профком повинні зараз розгорнути найактивнішу діяльність на агітпунктах. В арсеналі нашої агітації багато випробуваних життєвих форм: доповіді, лекції, бесіди, екскурсії, концерти, вечори молоді. Треба зробити так, щоб виборцям хотілося часто відвідувати агітпункти, щоб вони знали, що їх там чекають цікаві і корисні міроприємства.

Чим активніше буде працювати агітатор, чим переконливіше лунає його слово, яке закликає народ до нових успіхів в будівництві комунізму, тим більш високе почуття буде в нього, коли він спостерігатиме духовне зростання людей, що його оточують, почуватиме, що разом з ними росте він сам.

Почесна праця агітатора, велика громадська праця. Побажаємо йому успіху в його благородній справі!

Передвиборні збори в Харківському університеті

гаряче підтримали пропозицію Г. І. Семененка.

Заслужений діяч науки УРСР, професор Є. С. Хотінський у своєму виступі також підтримав кандидатуру Вячеслава Михайловича Молотова і, одночасно з цим, висунув кандидатом у депутати Верховної Ради УРСР секретаря Центрального Комітету Комуністичної партії України тов. Миколу Вікторовича Подгорного.

Тов. Є. С. Хотінський характеризує Миколу Вікторовича Подгорного, як гідного сина свого народу, випробуваного комуніста, який з 1950 року працював першим секретарем Харківського обласного комітету Комуністичної партії України, а з 1953 року секретарем Центрального Комітету Комуністичної партії України. За видатні заслуги перед Радянською державою М. В. Подгорний нагороджений орденом Трудового Червоного прапора і 5 медаллями.

Висунення кандидатури Миколи Вікторовича Подгорного у депу-

В нинішньому році трудящі нашої країни, все прогресивне людство відзначають 50-річчя першої російської революції 1905—1907 років, коли під керівництвом більшовиків пролетаріат Росії став на чолі всіх трудящих, вступив у відкритий бій з царизмом і буржуазією за демократію і соціалізм.

На початку ХХ сторіччя Росія, що була вузловим пунктом протиріч світового імперіалізму, більше ніж яка-небудь інша країна в світі, була чревата народною революцією. В Росії продуктивні сили вступили в конфлікт з виробничими відносинами. Залишки кріпацтва гальмували розвиток господарства і були одним з джерел експлуатації, варварства і відсталості російської дійсності. В країні капіталістичний гніт посилювався гнітом царизму. Робітники страждали не лише від капіталістичної експлуатації, але і від безправ'я, в якому знаходився весь народ. Селяни задихалися від безземелля. Все це зумовлювало виключну напруженість розвитку класової боротьби.

Ліпше революція могла привести у відповідність продуктивні сили і виробничі відносини, могла знищити самодержавно-поміщицький лад, що охороняв і захищав віджилі виробничі відносини.

Загострення протиріч і зумовило наростання революції. Об'єктивні умови розвитку Росії визначили буржуазно-демократичний характер її революції, тому що мета, до якої вона безпосередньо прямувала і якої вона могла досягти власними силами, була демократична республіка, 8-годинний робочий день, конфіскація великого поміщицького землеволодіння.

Своєрідність наростаючого вибуху полягала в тому, що процес його вирішення проходив в період імперіалізму, коли в Росії зріс в могутню силу найреволюційніший в світі російський пролетаріат, що мав такого бойового союзника, як революційне селянство. Боротьбою робітників і селян проти самодержавно-поміщицького гніту і капіталістичного рабства керувала революційна марксистська партія робітничого класу, створена великим Леніним. Виступ робітничого класу як керівної сили в буржуазно-демократичній революції робив її за завданнями боротьби пролетарською, а за ступенем участі в ній широким народним мас — глибоко народною.

Безпосередньо розв'язала сили революції російсько-японська війна. Вона ще більше загострила протиріччя в країні і розхитала основи царизму.

Початком революційної бурі були події 9 (22) січня 1905 року в Петербурзі.

3 січня 1905 року на Путиловському заводі у відповідь на провокаційне звільнення 4 робітників спалахнув могутній страйк. Він перекінювався на інші підприємства. 7 січня страйкував весь Петербург. Для того щоб відвернути увагу робітників від революційної боротьби, провокатор піп

Гапон, виконуючи завдання царської охранки, запропонував їм скласти петицію і подати її цареві. Більшовики викривали провокаційну суть цього маневру. Але багато робітників, які ще вірили цареві, пішли за Гапоном. У неділю 9 (22) січня більше ніж 140 тисяч робітників вирушило до Зимового палацу.

«Ми збубожили, нас пригнічують, обтяжують надсильною працею, над нами знущаються, не визнають нас за людей... — писали петербурзькі робітники у своїй петиції до царя. — Ми і терпіли, але нас штовхають все далі і далі у безодню злиднів, безправ'я і нещастя, нас душать деспотизм і свавілля... Прийшов кінець терпінню. Для нас прийшов той страшний момент, коли краща смерть, ніж продовження непереносних мук...»

За наказом царя мирна процесія народу була розстріляна. Більше, ніж 1000 робітників було вбито, понад 2000 поранено. Вулиці Петербурга були залиті кров'ю робітників.

В цей день була розстріляна віра робітників в царя. Пролетаріат Росії одержав великий урок. Навіть найвідсталіші, найтемніші елементи робітничого класу, які наївно вірили в царя, побачили, що самодержавство є їх найпотімшим ворогом. Тисячі робітників, що стояли до цього осторонь революційної боротьби «раптом» стали активними її діячами. Робітничий рух піднявся на таку височину, на якій він ніколи раніше не стояв.

«І ось саме в цьому пробудженні колосальних народних мас до політичної свідомості і до революційної боротьби полягає історичне значення 22 січня 1905 року, — писав В. І. Ленін в «Доповіді про революцію 1905 року» в січні 1917 року.

Одразу ж після розстрілу, на ще залитих робітничою кров'ю вулицях, більшовики, що були весь час разом з народом, роз'яснили робітникам значення кривавих подій, вказали їм шлях боротьби. Вони говорили про необхідність повалення самодержавства шляхом збройного повстання. Криваві події були могутнім поштовхом до початку масового революційного руху у всій країні. Не було жодного міста в Росії, в якому б робітники не страйкували і не висували політичних вимог. В своїй статті «Початок революції в Росії», написаній через три дні після петербурзького побою, В. І. Ленін з патріотичною гордістю відзначав: «Величезні історичні події відбуваються в Росії. Пролетаріат повстав проти царизму».

Кількість страйкуючих в січні досягла величезної цифри — 440 тисяч. Це означало, що лише протягом одного місяця у страйку взяло участь більше людей, ніж за минулі 10 років.

Разом з пролетаріатом всієї Росії виступили на боротьбу український пролетаріат. Одразу ж після одержання відомостей про розстріл робітників у Петербурзі і викликані ним страйки під гаслом «Геть самодержавство! Смерть йому!» робітники Ук-

раїни під керівництвом більшовиків, виявляючи свою солідарність у боротьбі проти царизму з робітниками всієї Росії, почали готуватися до виступу. 12 січня в Києві почали страйкувати робітники Південно-Російського машинобудівного заводу (тепер «Ленінська кузня») і машинобудівного заводу Гретека і Криванека (тепер «Більшовик»). 13 і 14 січня до них приєдналися робітники інших заводів.

17 січня розгорнувся загальний страйк в Єкатеринославі. Цього ж дня почався страйк робітників металургійних заводів Новоросійського товариства в Юзівці, після цього застрайкували робітники заводу «Російсько-Бельгійського товариства в Єнакієві, робітники Макеєвських, Веровських і Софіївських копалень. В Харкові страйки почали 25 січня робітники паровозобудівного заводу (нині завод транспортного машинобудування). Рух дедалі поширювався. Під впливом революційних висупів робітників став наростати революційний селянський рух.

Наліканий масовим революційним рухом, царизм вирішив готувати підготовку до скликання Державної думи з дорадчими повноваженнями. Російська буржуазія, хоча хотіла повалення самодержавства. Вона розпочала торг з ним з питання конституції, щоб поділити з царем владу.

Більшовики, під керівництвом В. І. Леніна, викриваючи маневри царизму, зрадивши ліберальній буржуазії, розробляли тактику партії, тактику робітничого класу в буржуазно-демократичній революції. Керуючись рішеннями III з'їзду партії, ленінськими вказівками, поданими в книзі «Дві тактики соціал-демократії в демократичній революції», більшовики тримали курс на розгортання народної революції і її перемогу, на звільнення трудящих від гніту царизму і поміщиків, на переростання буржуазно-демократичної революції в революцію соціалістичну.

Незважаючи на те, що перша російська революція, яка почалася 9 (22) січня 1905 року, скінчилася поразкою, вона відіграла величезну історичну роль в революційній боротьбі трудящих Росії і в усьому світовому революційному русі. В ході боротьби в роки першої революції робітничий клас і селянство Росії пройшли багату школу політичного виховання.

В роки першої революції в працях В. І. Леніна, в рішеннях партії були розроблені основи тієї стратегії і тактики, за допомогою якої пролетаріат Росії в союзі з трудовим селянством в 1917 році знищив поміщицько-капіталістичний лад і вивів країну на шлях соціалістичного і комуністичного будівництва.

Мудра стратегія і тактика, багатий досвід КПРС і радянського народу є невичерпним джерелом натхнення для трудящих всіх країн в їх самовідданій боротьбі проти імперіалістичної реакції і агресії, за мир, демократію і соціалізм.

С. КОНАВЕНКО,

В обстановці великого патріотичного піднесення пройшли передвиборні збори професорів, викладачів, студентів та службовців Харківського університету. Голова зборів, секретар партійного комітету ХДУ, доцент В. Х. Плужніков надає слово доценту Г. І. Семененку.

— Я пропоную висунути кандидатом у депутати Верховної Ради УРСР по Харківському Державному виборчому округу № 346 першого заступника Голови Ради Міністрів СРСР, Міністра закордонних справ Радянського Союзу Вячеслава Михайловича Молотова.

Вячеслав Михайлович Молотов є одним з видатних організаторів і будівників Комуністичної партії і Радянської держави. Вірний учень і найближчий соратник Леніна і Сталіна, В. М. Молотов є визначним теоретиком і видатним діячем Комуністичної партії і Радянської держави. Тому я вважаю, що ми всі, як один, віддамо свої голоси за Вячеслава Михайловича Молотова.

Виступаючи доцент Ю. Ф. Буалов і викладач Б. Ф. Данілевич

тати Верховної Ради УРСР одностайно підтримали у своїх виступах доцент С. М. Корольовський, ректор університету, дійсний член АН УРСР професор І. М. Буланкін, старший викладач А. І. Мітрьєв.

Загальні збори професорів, викладачів, студентів та службовців університету одностайно вирішили висунути кандидатами в депутати Верховної Ради УРСР по Харківському Державному виборчому округу № 346 від колективу Харківського державного університету ім. Горького тов. Молотова Вячеслава Михайловича і тов. Подгорного Миколу Вікторовича і просити їх дати згоду балотуватися в депутати Верховної Ради УРСР по Харківському Державному виборчому округу № 346.

Збори одностайно обрали представників на окружну передвиборну раду Харківського Державного виборчого округу № 346.

20 січня відбулися передвиборні збори професорів, викладачів, студентів і службовців Харківського університету по висуненню кандидата у депутати Харківської обласної Ради депутатів трудящих.

З пропозицією по цьому питанню на зборах виступив проректор університету доц. В. І. Махінко. — Я пропоную, — говорить В. І. Махінко, — висунути кандидатом у депутати Харківської обласної Ради депутатів трудящих ректора нашого університету, професора Івана Миколайовича Буланкіна.

В. І. Махінко характеризує І. М. Буланкіна як видатного вченого нашої країни, визначного громадського діяча.

Прийшовши в Харківський університет з фронтів громадянської війни у 1921 році, Іван Миколайович пройшов в його стінах славетний шлях від студента до дійсного члена Академії наук УРСР, професора, заслуженого діяча науки. В. І. Махінко розповідає про

ту батьківську чуйність, з якою І. М. Буланкін виховує молоді кадри науковців.

— Вважаю, що я висловлю загальну думку нашого колективу, — закінчив свій виступ В. І. Махінко, — якщо скажу, що я вважаюся депутатом Харківської обласної Ради, Іван Миколайович Буланкін з честю виправдає наше довір'я.

Пропозиція В. І. Махінки була зустрінуто бурхливими окликами. Виступаючи Г. І. Семененко, О. Т. Давидов, П. Г. Бєлік, О. П. Яремченко підтримали пропозицію про висунення кандидата у депутати Харківської обласної Ради І. М. Буланкіна.

Збори одностайно приєдналися до цієї пропозиції і постановили просити І. М. Буланкіна дати згоду балотуватися в депутати Харківської обласної Ради депутатів трудящих по Центральному виборчому округу № 12.

Збори висунули також представників на окружну передвиборну раду по Центральному виборчому округу № 12 по виборах у Харківську обласну Раду депутатів трудящих.

П'ятдесят років першої російської революції

(Т Е З И)

Народи Радянського Союзу і все прогресивне людство в нинішньому році відзначають славне п'ятдесятиріччя першої російської революції.

Революція 1905—1907 рр. у Росії була першою народною революцією епохи імперіалізму. Являючи цілу історичну смугу в житті народів нашої країни і Комуністичної партії Радянського Союзу, революція 1905—1907 рр. була важливим етапом боротьби робітників і селян Росії за своє соціальне і національне визволення. На всьому протязі революції пліч-о-пліч з російським пролетаріатом і селянством вели героїчну боротьбу проти своїх спільних ворогів — царизму і поміщиків — робітники і селяни України, Белорусії, Польщі, Прибалтики, Закавказзя, Середньої Азії та інших окраїн царської Росії.

Керівником і головною рушійною силою революції був пролетаріат. Згуртувавши навколо себе селянські маси, робітничий клас Росії в революційних боях 1905—1907 рр. закладав основи союзу із селянством, створював ту суспільну силу, яка в 1917 році повалила владу поміщиків і капіталістів і проклала народам нашої країни шлях до соціалізму.

На чолі революційного народу виступив бойовий авангард робітничого класу Росії — Комуністична партія — партія нового типу, справді марксистська партія, створена великим Леніним.

Революція 1905—1907 рр. була серйозною школою політичного виховання мас; вона пробудила до політичного життя і боротьби мільйони робітників та селян і дала героїчні зразки беззавісної революційної боротьби, на яких виховувались і які наслідували трудящі маси не тільки Росії, але й багатьох інших країн світу. Перша російська революція відкрила нову сторінку у всесвітній історії — епоху найбільших політичних потрясінь і революційних бур, поклати початок піднесенню робітничого руху в Європі і національно-визвольного руху пригноблених народів Азії.

Перша російська революція до самих основ потрясла лад царського самодержавства і завдала серйозного удару по пануванию поміщиків і капіталістів. Незважаючи на поразку революції 1905—1907 рр. досвід, набутий у цій революції, допоміг робітничому класові і найбіднішому селянству нашої країни забезпечити перемогу у Великій Жовтневій соціалістичній революції. «Без генеральної репетиції» 1905 року, — писав В. І. Ленін, — перемога Жовтневої революції 1917 року була б неможливою». (Тв., т. 31, стор. 10).

I.

1. Наприкінці XIX — на початку XX століть, старий, домонополістичний капіталізм змінився капіталізмом монополістичним, імперіалізмом, розвиток якого характеризується загинанням і наростаючим занепадом капіталістичної системи і загостренням соціальних та політичних суперечностей.

Царська Росія на початку XX століття була вузловим пунктом усіх суперечностей імперіалізму, країною, в якій у найбільшій мірі визріли передумови буржуазно-демократичної, народної революції, що повинна була в подальшому перерости в революцію соціалістичну. Це було обумовлено всім ходом соціально-економічного і політичного розвитку Росії.

Монополістичний капіталізм в Росії переплітався з найсильнішими пережитками кріпосництва в економіці і політичному ладі. Головними з цих пережитків були царське самодержавство і поміщицьке землеволодіння.

Пережитки кріпосництва накладали відбиток на весь суспільний лад Росії. Вони породжували найбільш жорстокі і нелюдські форми капіталістичної експлуатації пролетаріату, прирікали на постійну нужду, розорення і злидні селянство, яке становило більшість населення країни. Гніт поміщиків і капіталістів посилювався сваволею царського самодержавства, що придушувало все живе і прогресивне. Робітники і селяни не мали ніяких політичних прав.

Напівкріпосницькі виробничі відносини, всеваддя реакційних поміщиків, які діяли в союзі з верхівкою великого фінансового капіталу, гальмували зростання продуктивних сил країни, прогрес науки, техніки, культури і посилювали залежність Росії від іноземного капіталу, що захопив вирішальні позиції в найважливіших галузях промисловості.

Царизм проводив політику грубого гноблення неруських народів Росії, політику їх насильної русифікації і придушення національної культури. Царський уряд розпалював ворожнечу і національний розбрат між народами, нацьковував один народ на одного. Трудящі маси неруських народів терпіли від подвійного

гніту — своїх власних і російських поміщиків та капіталістів.

Поєднання всіх видів гніту — поміщицького, капіталістичного, національного — з поліцейським деспотизмом самодержавства робило нестерпним становище народних мас і надавало соціальним суперечностям особливої гостроти і глибини. Корінні потреби суспільного розвитку країни; найбільш насущні інтереси народів Росії настійно вимагали злому існуючого ладу і насамперед — знищення поміщицького землеволодіння і повалення царської монархії. Розв'язати ці історичні завдання можна було тільки шляхом буржуазно-демократичної, народної революції.

2. На відміну від буржуазних революцій на Заході XVII—XIX ст. ст. в Росії керівною силою буржуазно-демократичної революції виступав пролетаріат — найреволюційніший клас сучасного суспільства. Робітничий клас був кровно заінтересований у перемозі цієї революції, бо тільки таким шляхом він міг добитися демократичних свобод, зміцнити свої організації, набуті досвіду і навиків керівництва трудящими масами і повести боротьбу за завоювання політичної влади.

Особливості формування і розвитку російського пролетаріату обумовили його високі революційні якості. Зосередження великих мас робітників на великих підприємствах сприяло зростанню свідомості і організованості пролетаріату. Його сила була також в тому, що він мав широкую опору в напівпролетарських верствах населення міста і села. Значні загої пролетаріату вирости в національних окраїнах Росії (Україна, Прибалтика, Кавказ та ін.).

Робітничий рух вже наприкінці XIX ст. став важливим фактором політичного життя країни. В ході страйкових боїв і масових політичних виступів робітничий клас Росії набував досвіду революційної боротьби проти царизму і капіталізму.

В особі багатомільйонних селянських мас російський пролетаріат мав природного союзника в революції. Економічною основою всіх пережитків кріпосництва було поміщицьке землеволодіння, тому аграрно-селянське питання стояло в центрі буржуазно-демократичної революції в Росії. Корінні інтереси селянства робили його союзником пролетаріату і прихильником рішучого демократичного перевороту. Тільки революційним шляхом можна було знищити поміщицьке землеволодіння і завоювати демократичні свободи. Російська революція була селянською революцією, але перемоги вона могла тільки в тому разі, якщо пролетаріат стане на чолі селянства і поведе його за собою.

Російська буржуазія, налякана піднесенням робітничого руху і зв'язана безліччю ниток з реакційними поміщиками і царизмом, не хотіла перемогти демократичної революції, ліквідації царизму і всіх пережитків кріпосництва.

Керівна роль (гегемонія) пролетаріату, перетворення селянства з резерву буржуазії в резерв пролетаріату — така корінна відмінність демократичних революцій нової, імперіалістичної епохи від революцій епохи домонополістичного капіталізму.

Повалення царизму, інтереси якого нерозривно перепліталися з інтересами західного імперіалізму, неминуче повинно було потрясти самі основи імперіалістичної системи.

3. На початку 900-х рр. в Росії швидко назрівала революційна ситуація. Промислова криза, безробіття в містах і голод на селі різко погіршили становище трудящих мас.

Пролетаріат переходить від економічних страйків до політичних страйків і вуличних демонстрацій, які проходять під лозунгом «Геть царське самодержавство!». Робітничий рух робив революціонізуючий вплив на селянство. В 1902 році відбуваються масові виступи селян проти поміщиків у Полтавській і Харківській губерніях, в Поволжі.

Наближення революції з особливою гостротою висувало питання про керівництво боротьбою мас. Величезне значення для долі робітничого руху мало створення революційної пролетарської партії на тих ідейних і організаційних принципах, які виводив В. І. Ленін і прийняв II з'їзд РСДРП (1903 р.). Більшовики йшли назустріч гігантським класовим битвам, озброєні марксистською програмою, що виражала як найближчі завдання пролетаріату в буржуазно-демократичній революції, так і його корінні завдання, розраховані на перемогу соціалістичної революції і встановлення диктатури робітничого класу.

В боротьбі за опортуністами-меншовиками Ленін і керовані ним більшовики будували революційну партію, сильну своєю єдністю, залізною дисципліною, непримиренністю до ворогів робітничого класу, партію, яка здатна була згуртувати мільйони трудящих в могутню революційну армію.

Всім ходом історичного розвитку російський пролетаріат, керований революційною марксистською партією, висувався в авангард міжнародного робітничого руху. Центр світового революційного руху переміщувався в Росію.

4. Розв'язування революції в Росії прискорила російсько-японська війна 1904—1905 років — одна з перших воєн епохи імперіалізму. Її виникнення було результатом загострення імперіалістичних суперечностей і зіткнення інтересів великих держав, які прагнули до загартання. Кореї, поділу Китаю і встановлення свого панування в районі Тихого океану. Війна викрила гнилість воєнної організації і всього державного ладу царської Росії, викликала глибоке незадоволення і обурення в масах.

Неухильне піднесення робітничого руху, зростання антивоєнних настроїв у країні, розбрід у правлячому таборі свідчили, що Росія вступила в смугу глибокої революційної кризи.

Початком революції були події 9 (22) січня 1905 р. В цей день у Петербурзі була розстріляна мирна демонстрація робітників, які йшли до царя з петицією про свої потреби. Більше тисячі чоловік було вбито, кілька тисяч поранено. Царський уряд сподівався, що цією кривавою розправою він зможе залакати маси робітників і селян і спинити зростання революційного руху в країні. Але цим жорстоким заходом він лише знищив у народі наївну віру в «царя-батьку». Пролетаріат дістав урок громадянської війни. Найвідсталіші верстви робітників починали розуміти, що тільки революційною боротьбою можна добитися своїх прав. «Революційне виховання пролетаріату, — писав В. І. Ленін, — за один день ступило вперед так, як воно не могло б ступити в місяці і роки сірого, буденного, забитого життя». (Тв., т. 8, стор. 75).

«Кривава неділя» 9 січня 1905 року стала вихідним пунктом могутнього піднесення революційного руху. Страйками протесту була охоплена вся країна. Лозунг петербурзького пролетаріату «Смерть або свобода!» був підхоплений робітничим класом всієї Росії. Протягом січня — березня 1905 року страйкувало 810 тис. самих тільки промислових робітників, тобто в два рази більше, ніж за 10 попередніх років.

Слідом за робітничим класом піднімалося селянство. Революційні настрої охопили учнівську молоддь, демократичну інтелігенцію. Революція набрала з самого початку загальнонародного характеру.

На підтримку російського народу, з протестом проти кривавих злодіянь царизму виступив міжнародний пролетаріат, прогресивні громадські діячі в капіталістичних країнах Заходу.

5. Наростаюче піднесення народної революції вимагало від пролетарської партії правильного і твердого політичного керівництва революційною боротьбою мас. Тимчасом в рядах РСДРП в результаті розколюючих дій меншовиків не було єдності, партія була роз'єднана на дві фракції: більшовиків і меншовиків. Більшовики і меншовики по-різному оцінювали характер, рушійні сили революції і завдання пролетаріату в революції, мали різні настанови в питаннях стратегії і тактики партії. Вихід із становища, яке створилося всередині РСДРП, Ленін, більшовики бачили в негайному скликанні чергового, III з'їзду партії. З'їзд повинен був покінчити з опортунізмом меншовиків в організаційних і тактичних питаннях і встановити єдину тактику пролетаріату в демократичній революції.

III з'їзд РСДРП, що відбувся у квітні 1905 р. в Лондоні, визначив завдання пролетаріату, як вождя революції, і намітив стратегічний план партії на першому етапі революції: пролетаріат у союзі з усім селянством, при ізоляції буржуазії повинен вести боротьбу за перемогу буржуазно-демократичної революції.

З'їзд виробив революційну марксистську тактику партії і визнав головним завданням партії і робітничого класу перехід від масових політичних страйків до збройного повстання, вказав на необхідність практичної підготовки повстання. З'їзд закликав партійні організації до підтримки селянського руху і створення революційних селянських комітетів на селі. Рішення III з'їзду були сприйняті більшістю партійних організацій як бойова програма боротьби за перемогу демократичної революції і лягли в основу всієї практичної діяльності партії.

6. Геніальне теоретичне обґрунтування рішень III з'їзду, стратегічного плану і тактичної лінії більшовиків у революції було дане в книзі В. І. Леніна «Дві тактики соціал-демократії в демократичній революції», яка вийшла в світ у липні 1905 року.

Вперше в історії марксизму В. І. Ленін розробив питання про особливості буржуазно-демократичної революції в епоху імпе-

ріалізму, її рушійні сили і перспективи. На основі наукового аналізу соціально-економічного і політичного розвитку Росії і досвіду світового революційного руху В. І. Ленін обґрунтував ідею гегемонії пролетаріату в буржуазно-демократичній революції, яка лягла в основу стратегії і тактики Комуністичної партії. Разом з тим В. І. Ленін піддав нищівній критиці опортуністичні настанови меншовиків, розраховані на гегемонію ліберальної буржуазії в революції, на підміну революції дрібними реформами, на згортання революції і збереження самодержавно-поміщицького ладу. Він розкрив контрреволюційну роль ліберальної буржуазії і показав, що вона прагне до угоди з найбільш реакційними силами, до угоди з царизмом.

В. І. Ленін всебічно розробив ідею союзу робітничого класу і селянства при керівній ролі пролетаріату, показавши, що союз цих класів є невід'ємною умовою перемоги народної революції.

Ленінська ідея про союз робітничого класу і селянства поклати вододіл між більшовицькою, революційною тактикою і меншовицькою, опортуністичною тактикою.

В роботі В. І. Леніна глибоко обґрунтовано питання про шляхи і засоби боротьби трудящих за перемогу революції. Ленін показав, що масовий політичний страйк є могутнім засобом революційної мобілізації мас і залучення їх до відкритої боротьби з царизмом. Спираючись на досвід Паризької Комуні, він прийшов до висновку, що найважливішим засобом повалення царизму і завоювання демократичної республіки є збройне повстання народу. Після смерті Маркса і Енгельса Ленін вперше висунув питання про організацію збройного повстання як практичне завдання, розв'язання якого була підпорядкована вся діяльність партії під час революції.

Ленін довів, що побідоносна буржуазно-демократична революція, в якій керівником і головною рушійною силою виступає пролетаріат, повинна привести не до диктатури буржуазії, як це було в буржуазних революціях минулого, а до революційно-демократичної диктатури пролетаріату і селянства. Так, по-новому розв'язувалося основне питання революції — питання про державну владу. Політичним органом революційно-демократичної диктатури пролетаріату і селянства, на думку В. І. Леніна, мав бути тимчасовий революційний уряд, який справився б на озброєний народ.

Величезна заслуга Леніна перед партією і робітничим класом полягає в тому, що він, спираючись на відомі положення Маркса про безперервну революцію, про необхідність поєднання селянсько-революційного руху з пролетарською революцією, на основі глибокого аналізу економічного і політичного розвитку Росії розробив теорію переростання буржуазно-демократичної революції в революцію соціалістичну. В статті «Ставлення соціал-демократії до селянського руху» Ленін указував: «...Від революції демократичної ми зараз же почнемо переходити і якраз в міру нашої сили, сили свідомого і організованого пролетаріату, почнемо переходити до соціалістичної революції. Ми стоїмо за безперервною революцією. Ми не спинимося на півдорозі». (Тв., т. 9, стор. 204).

Видатне значення ленінської праці «Дві тактики соціал-демократії в демократичній революції» полягає також в тому, що Ленін, обґрунтовуючи і роз'яснюючи рішення III з'їзду партії, революційну стратегію і тактику більшовиків, ідейно розгромив ворожі марксистські настанови меншовиків у питаннях теорії і тактики партії в революції. Разом з тим В. І. Ленін викрив реформістські настанови опортуністичних лідерів II Інтернаціоналу, які підтримували російських меншовиків. Творчо розвиваючи в нових історичних умовах вчення К. Маркса і Ф. Енгельса, В. І. Ленін озброював не тільки російський, але й міжнародний пролетаріат могутньою ідейною зброєю в боротьбі за революційне перетворення суспільства.

Розробивши вчення про гегемонію пролетаріату в буржуазно-демократичній і соціалістичній революції, про союз робітничого класу і селянства, про революційно-демократичну диктатуру пролетаріату і селянства, Ленін рушив вперед марксистську теорію, заклали політичні (тактичні) основи Комуністичної партії. Ленін збагатив марксизм новою теорією соціалістичної революції, яка стала могутньою ідейною зброєю Комуністичної партії в боротьбі за перемогу Великої Жовтневої соціалістичної революції.

II.

7. Хід революції підтвердив правильність і життєвість стратегії і тактики більшовиків. Повністю підтвердилось ленінське положення про те, що пролетаріат може і повинен відігравати керівну роль у революційному русі. Боротьба робітничого класу визначала весь розвиток революції, її

(Продовження на 3 стор.)

«СТАЛІНСЬКІ КАДРИ»

Стор. 2.

24 січня 1955 р.

П'ятдесят років першої російської революції

(Продовження)

(Т Е З И)

розмах і форми. В. І. Ленін писав, що «людство аж до 1905 року не знало ще, яким великим, яким грандіозним може бути і буде напруження сил пролетаріату, коли справа йде про те, щоб боротися за дійсно великі цілі, боротися дійсно революційно!» (Тв., т. 23, стор. 221).

В умовах відсталості селянської країни робітничий клас Росії показав, що дійсна сила і роль пролетаріату в суспільстві визначаються не тим, чи становить він більшість населення країни, а його революційною енергією, політичною свідомістю, здатністю очолити революційну боротьбу народу, вмінням залучити як союзника на бік революції селянські маси.

Російський пролетаріат розгорнув могутній страйковий рух, який безперервно набирав в міру піднесення революції. Число промислових робітників, що брали участь у страйках, досягло в 1905 році майже трьох мільйонів чоловік. Характерною рисою страйкового руху було поєднання політичних і економічних страйків. Тісний і нерозривний зв'язок обох видів страйків надавав особливий вплив робітничому руху.

Однією з найважливіших революційних подій літа 1905 року був знаменитий страйк в Іваново-Вознесенську, який проходив під керівництвом більшовиків. У перші ж дні страйку робітники створили свій революційний орган — Раду уповноважених, яка була фактично однією з перших у Росії Рад робітничих депутатів.

Приклад масової політичної боротьби показали текстильники Лодзі — великого промислового центра Польщі. Загальний страйк, оголошений лодзинськими робітниками в червні 1905 року у відповідь на криваву розправу з учасниками робітничих зборів, переріс у вуличні барикадні бої з царськими військами. Це був перший збройний виступ пролетаріату в Росії. Збройні сутички відбувалися також у Варшаві, Одесі, Рязі, Лібаві та інших містах.

8. На осінь 1905 року революційний рух охопив всю країну. За починком робітників Москви і Петербурга в жовтні 1905 року почався всеросійський політичний страйк, що охопив усі основні промислові центри. Жовтневий страйк вилився в могутній політичний виступ пролетаріату. Він проходив під лозунгом: «Геть самодержавство! Хай живе демократична республіка!». Число учасників всеросійського страйку перевищило два мільйони чоловік. Під натиском мас царський уряд змушений був видати маніфест 17 жовтня, в якому лицемерно обіцяв дати населенню громадянські свободи, скликати законодавчу думу. Своєю героїчною страйковою боротьбою пролетаріат завоював собі і всьому народові, хоч і на короткий час, небачену раніше в Росії свободу слова, друку, професійних спілок та інших організацій; вперше в історії Росії стали легально виходити революційні газети.

У боротьбі з царизмом революційна творчість пролетарських мас Росії створила нову, небувалу раніше в світовій історії масову політичну організацію — Ради робітничих депутатів. Вони виникли в Москві, Петербурзі, Твері, Костромі, Луганську, Катеринославі, Саратові, Ростові на Дону, Києві, Одесі, Миколаєві, Новоросійську, Баку, Красноярську, Читі та інших містах і робітничих селищах. Виникнувши як керівні органи страйкової боротьби, Ради ро-

найбільш послідовний виразник корінних інтересів усіх трудящих, як керівна сила загальнодемократичного руху. «Єдиним вождем нашої революції, — писав І. В. Сталін, — який заінтересований і може повести за собою революційні сили Росії на штурм царського самодержавства, — є пролетаріат. Тільки пролетаріат згуртує навколо себе революційні елементи країни, тільки він доведе до кінця нашу революцію». (Тв., т. 2, стор. 62).

Бурхливе зростання робітничого руху знаходило великий відгук на селі, сприяло розгортанню революційної боротьби широким мас селянства. Протягом 1905 року було зареєстровано понад три з половиною тисячі селянських виступів. Боротьба селян проти поміщиків поступово набирала дедалі гостріших форм. Восени 1905 року селянськими повстаннями були охоплені Центрально-Чорноземний район, Поволжя, Україна, Закавказзя, Прибалтика.

Найважливіше значення в розвитку революційного руху серед селянства мала розроблена В. І. Леніним аграрна програма більшовиків. Ленінська аграрна програма вимагала конфіскації поміщицьких, церковних, монастирських, удільних та казенських земель і націоналізації всієї землі. Ці вимоги більшовики зв'язували із знищенням царського самодержавства і встановленням демократичної республіки, в той час як меншовицька програма муніципалізації землі була розрахована на мирне, поступове реформування поміщицько-самодержавного ладу. Більшовики закликали селян до негайного захоплення поміщицьких земель, до створення революційних селянських комітетів, до активної підтримки пролетаріату в його боротьбі з царизмом. Особливу увагу більшовицькі організації приділяли згуртуванню пролетарських і напівпролетарських верств села, які відігравали найактивнішу роль у селянському русі.

Більшовики рішуче боролися проти угодовської тактики і політичного авантюризму есерів, за вивільнення селянства з-під впливу ліберальної буржуазії.

10. Під впливом революційного руху робітників і селян та поразок царизму в російсько-японській війні відбувалися революційні виступи в армії і флоті, які були складовою частиною революції, свідченням її загальнонародного характеру.

Видатною подією першої російської революції було повстання на броненосці «Потьомкін» (червень 1905 р.). Повсталі матроси оволоділи великим військовим кораблем і відкрито перейшли на бік революції. Повстання на «Потьомкіні» — славна сторінка в історії революційного руху народу нашої країни.

Оцінюючи подвиг потьомкінців, В. І. Ленін писав, що «броненосець «Потьомкін» лишився неперепоною територією революції, і хоч яка була б його доля, перед нами в наявності безсумнівний і найзапам'ятованіший факт: спроба утворення ядра революційної армії». (Тв., т. 8, стор. 509).

Восени 1905 року відбулися виступи солдатів у Харкові, Києві, Мінську, Ташкенті, Воронежі, Пскові, Варшаві та інших містах. Революційними заворушеннями були охоплені військові частини на Далекому Сході; повстання вибухнули в Кронштадті, Владивостоку, Севастополі.

11. Своєю революційним прикладом російський пролетаріат допомагав на боротьбі з царизмом маси всіх національностей Риги, Лодзі, Петербурга і Москви. В національних революційних центрах в Прибалтиці селяни і робітники мали великий вплив на розвиток революційного руху. В Грузії, в боротьбі з російським царизмом, невід'ємною частиною революційного руху, відстоюючи визначення, рішуче одержавно-шовіністичні пануючих класів, єдність революції. Більшовики згуртували маси в інтернаціоналізму, який гніт може бути результатом спільної боротьби всіх трудящих всіх національностей.

Підтримуваний рух, відстоюючи визначення, рішуче одержавно-шовіністичні пануючих класів, єдність революції. Більшовики згуртували маси в інтернаціоналізму, який гніт може бути результатом спільної боротьби всіх трудящих всіх національностей.

Від загального руху революційного повстання. З'їзду РСДРП, наполегливо готували. Вождем партії з-за кордону в 1905 року, очолив

діяльність партії по керівництву масами і підготовці збройного повстання. Ленін викривав плани контрреволюції, закликав пролетаріат до пильності і до відсічі ворогові.

Найвищою точкою розвитку першої російської революції було грудневе збройне повстання, підготовлене масовими виступами пролетаріату протягом усього 1905 р.

Прапор збройного повстання проти царизму першими підняли московські робітники. Керована більшовиками, Московська Рада робітничих депутатів оголосила 7 (20) грудня загальний політичний страйк з тим, щоб перевести його у збройне повстання. Робітники виступили з винятковою одинотайністю. Зупинилися всі підприємства. 9 (22) грудня почалися барикадні бої московських робітників проти військ царського уряду. Головними вогнищами повстання були Пресня, Замоскворіччя і Рогозько-Симоновський район. Протягом дев'яти днів озброєні робітники героїчно билися з царськими військами. У вуличних барикадних боях брали участь до восьми тисяч озброєних дружинників, підтримуваних всією робітничою масою. Особливо впертий і запеклий характер мало повстання на Пресні. Царський уряд для придушення повстання перекинув у Москву великі військові сили. В ході грудневого збройного повстання робітники проявили чудеса героїзму, відваги й самопожертвування, вони до кінця зберігали стійкість і бойовий дух. «Ми почали, ми закінчимо... Кров, насильство і смерть йтимуть по п'ятах наших. Але це — нічого. Майбутнє — за робітничим класом. Покоління за поколінням в усіх країнах на досвіді Пресні вчитимуться впертості!» — говорив у останньому наказі штабу пресненських бойових дружин.

Повстання в грудні 1905 р. показало, що за 11 місяців революції гігантски зростає політична свідомість російського пролетаріату. Якщо у січні 1905 р. тисячі робітників довірливо йшли за молитвами і коровами до царського палацу просити у царя «крихту милості», то в грудні 1905 р. російський пролетаріат із зброєю в руках героїчно боровся на барикадах за повалення царизму, за встановлення демократичної республіки.

Грудневе збройне повстання було жорстоко придушене царизмом. Основні причини поразки повстання полягали в тому, що керівництво повстанням відставало від руху, який стихійно набирав. Повстання було почате з проганням і був упушений сприятливий час, коли відбувалися заворушення серед частини солдатів Московського гарнізону. Після арешту царським урядом Московського комітету більшовиків збройний виступ у Москві перетворився в повстання окремих районів, роз'єднаних між собою. В період підготовки до повстання не було створено навчених збройних загонів, робітникам невістачало зброї.

Збройне повстання робітників Москви не перетворилося в одночасний, єдиний всеросійський виступ пролетаріату. Внаслідок цього царському уряду вдалося придушити повстання не тільки в Москві, але й залити кров'ю збройні виступи в Донбасі, Харкові, Красноярську, Читі, Новоросійську, Пермі, Сормові, в Латвії, Фінляндії та інших місцях. Однією з причин невдачі збройного повстання була також оборонна тактика, яка є «смертю збройного повстання» (Маркс). Поразці повстання сприяла дезорганізаторська діяльність меншовиків і есерів.

Оцінюючи досвід грудневого збройного повстання, В. І. Ленін згодом писав: «Вперше у всесвітній історії була досягнута така висота розвитку і така сила революційної боротьби, що збройне повстання виступило в сполученні з масовим страйком, цією специфічно пролетарською зброєю. Ясно, що цей досвід має світове значення для всіх пролетарських революцій». (Тв., т. 31, стор. 301).

13. Після поразки грудневого повстання революція вступила в другий період, характерними рисами якого були поступовий спад революційної хвилі і посилення реакції.

Уклавши, при сприянні американських імперіалістів, ганебний мир з Японією, царський уряд спрямував головні сили своїх військ на придушення революції. З допомогою каральних експедицій, організованих поліцією чорносотенних банд погромників, військово-польових судів, масових страт, поліцейських розправ з робітничими і селянськими організаціями царизм намагався знищити революційний авангард робітничого класу і залаяти весь народ. Тисячі революційних борців загинули від рук царських катів.

Царський уряд нацьковував народи один на одного, влаштовував єврейські погроми, татаро-вірменську різанину і т. д.

Намагаючись розколоти і ослабити революційний рух, обманути селянство і відірвати його від пролетаріату, царизм пішов на скликання Державної думи. Політичні партії російської буржуазії — кадети і

октябристи стали на шлях прямого зговору з царською монархією і кріпосниками-поміщиками, допомагали царизмові придушувати революцію.

Але і в цих тяжких умовах революція тривала. Пролетаріат, який першим піднявся на боротьбу з царизмом, відступав з боями останнім. Вперті бої пролетаріату, масові політичні страйки, які тривали, стримували натиск контрреволюції і втягували в революційний рух найглибші його резерви.

В 1906 році широкого розмаху набрав селянський рух. Він охопив половину всіх повітів Росії. Влітку 1906 року спалахнули повстання матросів у Свеаборзі і Кронштадті.

14. В умовах спаду революції більшовики змінили свою тактику. Від безпосередньої підготовки мас до штурму царизму більшовики перейшли до тактики організованого відступу, сполучення легальної і нелегальної роботи.

В роки першої російської революції Леніним була розроблена революційна думська тактика, яка в корені відрізнялася від тактики меншовиків і опортуністів II Інтернаціоналу, що вважали парламентську діяльність головною формою боротьби пролетаріату.

Думська тактика більшовиків була розрахована на завоювання селянства, на створення в думі революційного блоку представників робітничого класу і селянства, на вивільнення селянства з-під впливу ліберальної буржуазії. Більшовики використовували думу як трибуну для революційної агітації, для викриття всіх мерзот самодержавства і зрадництва контрреволюційної буржуазії. Меншовики ж ішли на блок з контрреволюційною буржуазією (кадетами), допомагаючи їй сіяти в масах ілюзії про можливість завоювання свободи і одержання селянами землі «мирним» шляхом, через думу.

Досвід думської діяльності більшовиків мав і має велике значення для міжнародного революційного руху. Він творчо використовується комуністичними і робітничими партіями зарубіжних країн у виробленні їх парламентської тактики.

Революція 1905—1907 рр. показала, що більшовики в найскладніших умовах, в обстановці швидко змінюваного співвідношення класових сил здатні правильно керувати робітничим рухом, очолити революційне піднесення мас і сміливо вести їх у бій, вміють виводити в потрібний момент революційні сили з-під удару, готуючи їх до нових боїв.

В той же час меншовики проявили себе як боягузливі реформісти, відrekliлися від революції, стали на шлях угодовства з ліберально-монархічною буржуазією і примирення з царизмом.

15. Сила опору революційного народу була настільки велика, що тільки через півтора року після поразки грудневого збройного повстання царизмові удалося придушити революцію.

Основна причина поразки революції полягала в тому, що не вдалося об'єднати в єдиний революційний потік виступи робітників, селян і солдатів. Союз робітників і селян у революції не був ще міцним, селянство діяло надто розпорошено, неорганізовано, недовіряло рішуче; значні маси селян перебували тоді під впливом есерів. Найбільші революційні виступи селян проти поміщиків відбулися тоді, коли царському уряду удалося вже придушити основні вогнища революції в промислових центрах країни. Виступаючи проти поміщиків, більша частина селян не наважувалась ще йти на боротьбу з царем, вірила у можливість одержання землі з рук царя. Це визначило собою поведінку армії, більшість якої допомагала цареві придушувати революційні виступи робітників і селян. Недостатньо дружно діяли і робітники, окремі загоны яких із запізненням включалися в спільну боротьбу. Відсутність єдності всередині пролетарської партії, в результаті зрадницьких дій меншовиків, розколювала ряди робітничого класу і тим ослаблювала його як керівну силу революції. В силу всього цього пролетаріат тоді не зміг ще повністю виконати свою роль справжнього вождя революції і привести її до перемоги.

У придушенні революції самодержавству допомогли іноземні імперіалісти. Французькі, англійські, австрійські і бельгійські банкіри надали велику позичку царизмові для придушення революції. За влучним висловом великого пролетарського письменника Максима Горького це була «іудина позика». Кайзерівська Німеччина готувала воєнну інтервенцію проти російської революції на випадок її успіху.

Незважаючи на поразку революції 1905—1907 рр., основні фактори економічного і

(Закінчення на 4 стор.)

«СТАЛІНСЬКІ КАДРИ»

Стор. 3.

24 січня 1955 р.

П'ятдесят років першої російської революції

(Закінчення)

(Т Е З И)

політичного життя, які викликали революцію, продовжували діяти. Це робило неминучим новий революційний вибух.

Всупереч брехливим пророкуванням меншовиків-ліквідаторів та інших зрадників і ренегатів робітничого руху про неможливість нової революції в Росії, більшовики беззастановно говорили про неминучість і революції демократичної, і революції соціалістичної. В. І. Ленін вказував, що російський пролетаріат керується «не «невразливою надією», а науково обгрунтованою впевненістю в повторенні революції». (Тв., т. 17, стор. 200).

У тяжких умовах реакції, в обстановці жорстоких переслідувань царизму більшовики згуртували навколо робітничого класу демократичні сили країни, кували бойовий союз робітничого класу і селянства, зміцнювали міжнародну єдність народів Росії, готували трудящі маси до нової рішучої атаки на самодержавство, до боротьби за повалення панування поміщиків і буржуазії.

III.

16. Перша російська революція була найбільшою подією в історії Росії і зробила величезний вплив на весь дальший розвиток країни, залишивши глибокий слід у свідомості народу. Революція підняла до свідомості революційної творчості найширші народні маси і збагатила їх неоцінним політичним досвідом. В ході запеклої боротьби з царизмом у 1905—1907 рр. був закладений міцний фундамент для створення єдиного революційного фронту пригноблених народів Росії, на чолі яких виступав героїчний російський пролетаріат.

Одним з найважливіших підсумків революції було величезне посилення ролі пролетаріату, як провідної суспільної сили, що виступила як вождь трудящих мас. Пролетаріат вирвав у ліберальної буржуазії керівництво народними масами в боротьбі за демократичний переворот і тим самим довів, що в епоху імперіалізму вождем революції може бути тільки робітничий клас. Історичний досвід першої російської революції показав, що пролетаріат здатний стати керівником загальнодемократичного руху і там, де в силу недостатнього розвитку капіталізму він своєю чисельністю становить меншість населення країни.

Революція наочно підтвердила, що без єдності робітничого класу не може бути досягнута перемога над експлуататорами. Уроки революції показали, що роль справжнього керівника і вождя робітничого класу і всіх трудящих може виконувати тільки бойова революційна марксистська партія, партія нового типу, в корені відмінна від партій II Інтернаціоналу.

Перша російська революція, будучи буржуазно-демократичною своєю характером, була разом з тим пролетарською не тільки тому, що пролетаріат виступав як вождь революції, але й тому, що пролетарські форми і методи боротьби визначали її хід і небувалий розмах.

Досвід революції показав велике значення масових політичних страйків, як засобу революційної мобілізації мас. До політичного страйку — цієї випробуваної зброї, робітничий клас Росії вдався і в своїй дальшій революційній боротьбі. Політичний

страйк у поєднанні із збройним повстанням, застосований робітниками і солдатами Петрограда в лютому 1917 року, дав можливість народові протягом кількох днів змести царизм. Революція збагатила робітничий клас досвідом збройного повстання, використаного більшовиками і при підготовці і проведенні Жовтневого збройного повстання в 1917 році.

Революція 1905—1907 рр. була першою історичною перевіркою життєвої сили ленінської ідеї союзу робітничого класу і селянства. Союз робітничого класу і селянства, який склався і зміцнів у ході боротьби за повалення царизму і буржуазії, в процесі соціалістичних перетворень, нині є нерушимою основою міцності і непохитності радянського ладу, великою силою в боротьбі за розвиток і зміцнення соціалістичного суспільства, за будівництво комунізму.

Ленінська ідея про союз робітничого класу і селянства знайшла своє яскраве підтвердження в історичних перемогах великого китайського народу і трудящих країн народної демократії Європи і Азії. Союз робітничого класу і селянства, в якому провідна роль належить робітничому класові, став основою народно-демократичного ладу, який успішно здійснює корінні соціалістичні перетворення в країнах народної демократії.

В 1905 році російські робітники і селяни вперше в історії практично поставили питання про революційно-демократичну диктатуру пролетаріату і селянства, про нову, народну владу. Створені в ході першої російської революції Ради робітничих депутатів були величезним історичним завояванням робітничого класу Росії. Вони стали прообразом Радянської влади, яка утвердилася в нашій країні в результаті перемоги Великої Жовтневої соціалістичної революції. Досвід перших Рад послужив Леніну відправним пунктом для дальшої розробки вчення про Ради, як державну форму диктатури пролетаріату.

Революція 1905—1907 рр. викрила контрреволюційну природу ліберальної буржуазії, ослабила її вплив, привела до втрати її політичних резервів і насамперед селянства.

Важливим підсумком першої російської революції було те, що вона похитнула армію — одну з основних опор царизму.

Роки першої російської революції були практичним випробуванням двох політичних ліній — лінії революційної стратегії і тактики більшовиків і опортуністичної лінії меншовиків, що протистояла їй. Хід революції підтвердив правильність стратегічного плану і тактичної лінії більшовиків, розроблених засновником і вождем Комуністичної партії В. І. Леніном.

17. Російська революція 1905—1907 років відкрила період революційних битв епохи імперіалізму. Удар по царизму, заподіяний революційними робітниками і селянами Росії, був одночасно ударом по всій імперіалістичній системі.

Революція в Росії викликала палке співчуття західноєвропейського пролетаріату до революційної боротьби робітників і селян Росії. Хвиля страйків протесту і демонстрацій охопила всі найбільші країни Європи.

Видатні діячі міжнародного робітничого

руху А. Бебель, К. Лібкнехт, Р. Люксембург та інші високо оцінювали боротьбу російського пролетаріату. Карл Лібкнехт назвав революційні події в Росії поворотним пунктом в історії народів Європи і закликав німецьких робітників «стати під прапор російської революції».

Революція в Росії зробила могутній вплив на розвиток національно-визвольного руху в колоніальних і напівколоніальних країнах. «Російська революція, — указував В. І. Ленін, — викликала рух у всій Азії. Революції в Туреччині, Персії, Китаї доводять, що могутнє повстання 1905 року лишило глибокі сліди і що його вплив, який виявляється в поступальному русі сотень і сотень мільйонів людей, викоренити не можна». (Тв., т. 23, стор. 232).

Революція 1905—1907 рр. свідчила, таким чином, про те, що центр світового революційного руху перемістився в Росію, а героїчний російський пролетаріат став авангардом революційного пролетаріату всього світу.

Події першої російської революції показали, що головним оплотом міжнародної реакції, душителям робітничого руху на Заході і національно-визвольного руху на Сході виступав уже не царизм, а імперіалістична буржуазія Західної Європи і Сполучених Штатів Америки, яка рятувала царизм від революції.

18. Революційна практика робітничого класу Росії завдала серйозного удару по опортуністам II Інтернаціоналу, підтвердивши велику життєву силу творчого марксизму, величезне значення теорії і тактики ленінізму в революційній боротьбі пролетаріату.

Революція розбила погляди, що панували серед партій II Інтернаціоналу, про неминучість гегемонії буржуазії в буржуазних революціях і підтвердила справедливості ленінського вчення про гегемонію пролетаріату. Перша російська революція спростувала також найшкідливішу догму опортуністів II Інтернаціоналу і російських меншовиків про реакційність селянства, про нездатність пролетаріату в союзі з селянством знищити поміщицько-капіталістичний гніт.

Ленінська теорія переростання буржуазно-демократичної революції в революцію соціалістичну розбила догму опортуністів II Інтернаціоналу про те, що між буржуазною і соціалістичною революціями повинен бути тривалий період перерви, і освітила пролетарям усіх країн шлях боротьби за визволення від капіталістичного рабства.

Перемога Великої Жовтневої соціалістичної революції в нашій країні була торжеством ленінської теорії пролетарської революції. Братні комуністичні і робітничі партії творчо застосовують і розвивають ленінську теорію соціалістичної революції з урахуванням своєрідності умов своїх країн.

За 50 років, що минули з часу першого революційного натиску на царське самодержавство, робітничий клас і всі трудящі нашої країни пройшли славний історичний шлях.

Інститут Маркса—Енгельса—Леніна—Сталіна при ЦК КПРС.

Під керівництвом Комуністичної партії робітничий клас Росії в союзі з трудящим селянством здійснив Велику Жовтневу соціалістичну революцію, створив соціалістичну державу робітників і селян і забезпечив перемогу соціалізму в СРСР. Радянський народ тим самим втілює в життя ідеали передових борців першої російської революції і показав, що тяжкі жертви і кров, пролита в боротьбі за свободу, не пропади марно.

Загартована у вогні трьох революцій, у боротьбі за здійснення великих соціально-економічних перетворень у нашій країні, в битвах Великої Вітчизняної війни, Комуністична партія виступає в наші дні як випробуваний керівник радянського народу в його боротьбі за завершення будівництва соціалізму і поступовий перехід до комунізму. Партія мобілізує радянський народ на дальший швидкий розвиток важкого і культурного життя трудящих. На основі успіхів у розвитку важкої індустрії партія організує круте піднесення сільського господарства, дальший розвиток легкої і харчової промисловості.

Комуністична партія, яка тісно зв'язана з народом і безмежно вірить у творчі сили народу, розвиває трудову і політичну активність мас, спрямовує їх революційну енергію й ініціативу на справу дальшого зміцнення могутності нашої Батьківщини.

На всіх етапах визвольної боротьби і соціалістичного будівництва Комуністична партія свято берегла і умножала революційні традиції народів нашої країни. На запалюючих прикладах героїчної боротьби нашого народу, на ідеях марксизму-ленінізму партія виховує трудящих у дусі полум'яного радянського патріотизму, пролетарського інтернаціоналізму і беззавітної відданості справі комунізму. Вона веде рішучу боротьбу з пережитками капіталізму у свідомості людей, розвиває і культивує високі революційні якості радянського народу, підвищує свідомість трудівників соціалістичного суспільства.

З почуттям законної гордості оглядають радянські люди величні підсумки пройденного шляху. Наша Батьківщина впевнено йде вперед, виступаючи перед усім світом як оплот прогресу, демократії і соціалізму.

Справа революції, за яку півстоліття тому розгорнулася перша героїчна битва народів Росії, нині незмірно зросла і зміцніла. Яскравим свідченням цього є утвердження і зміцнення демократичного і соціалістичного табору, в авангарді якого йде Радянський Союз.

Революційний досвід радянського народу, всесвітньо-історичні перемоги соціалізму в СРСР і успіхи соціалістичного будівництва в країнах народної демократії запалюють трудящі маси капіталістичних, колоніальних і залежних країн, на рішучу боротьбу за міцний мир, демократичні свободи, національну незалежність і визволення від імперіалістичного гніту.

Під прапором Маркса — Енгельса — Леніна — Сталіна, під керівництвом Комуністичної партії — вперед, до торжества комунізму!

Видання до 150-річчя університету

В цьому році український народ, разом з народами братніх республік, відзначатиме 150-річчя з дня заснування Харківського державного університету, що є визначною подією в культурному житті нашої республіки.

За 150 років свого існування Харківський університет дав вітчизняній і світовій науці багатьох видатних вчених, імена яких стали гордістю нашої науки.

Щороку збільшується кількість молодих висококваліфікованих спеціалістів, випускників ХДУ, які є гідним поповненням могутніх лав будівників комунізму в нашій країні.

В Харківському університеті — на факультетах, в науково-дослідних інститутах, бібліотеках, читальнях та ін. йде активна підготовка до відзначення славного ювілею.

«СТАЛІНСЬКІ КАДРИ»

Стор. 4. 24 січня 1955 р.

Велику участь у цій підготовці бере і видавництво ХДУ.

Директор видавництва ХДУ О. П. Яременко у бесіді з нашим кореспондентом розповів:

До 150-річчя нашого університету буде видано 18 робіт — ювілейних збірок, монографій тощо, обсягом понад 150 друкованих аркушів.

Незабаром повинні вийти з друку «Історія Харківського університету за 150 років його існування», у роботі над якою взяв участь колектив науковців історичного факультету нашого університету: доценти С. М. Королівський, А. Г. Слосарський, М. К. Колісник, В. М. Астахов, Б. М. Барак.

Підготовлено до друку монографію доцента А. І. Сластьонова «Астрономія в Харківському державному університеті за 150 років його існування», що характеризує значний вклад вчених уні-

верситету у розвиток астрономічної науки.

Буде видано також 6—7 робіт, присвячених видатним вченим Харківського університету, зокрема однотомики вибраних праць М. М. Бекетова, «Теорія сітей координатних перерізів» доктора математичних наук К. А. Андреева, кілька брошур з серії «Видатні вчені Харківського університету».

Крім того буде видано дві книги тез доповідей на науковій конференції, присвяченій 150-річчю університету, а також 7 томів ювілейних наукових записок, підготовлених факультетами університету.

Вийде з друку також «Систематичний вказівник до праць Харківського державного університету», підготовлений Центральною науковою бібліотекою ХДУ.

Видання цих робіт буде яскравим свідченням великих досягнень вчених Харківського університету, які внесли значний вклад у розвиток нашої науки.